

**VALSTYBINĖS AUGALININKYSTĖS TARNYBOS
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS
DARBUOTOJŲ TOLERANCIJOS KORUPCIJAI NUSTATYMO TYRIMAS 2025 M.**

2025 m. rugsėjo mėnesį buvo vykdoma Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Augalininkystės tarnyba arba Tarnyba) valstybės tarnautojų ir darbuotojų dirbančių pagal darbo sutartis (toliau kartu vadinama – darbuotojai arba respondentai) anoniminė apklausa, kuria buvo siekiama nustatyti Augalininkystės tarnybos darbuotojų tolerancijos korupcijai indeksą.

Tyrimas atliktas vadovaujantis 2023 m. birželio 13 d. Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus įsakymu Nr. A1-304 „Dėl valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2023-2025 metų korupcijos prevencijos veiksmų plano patvirtinimo“, įgyvendinant minėto plano 7.2. priemonę.

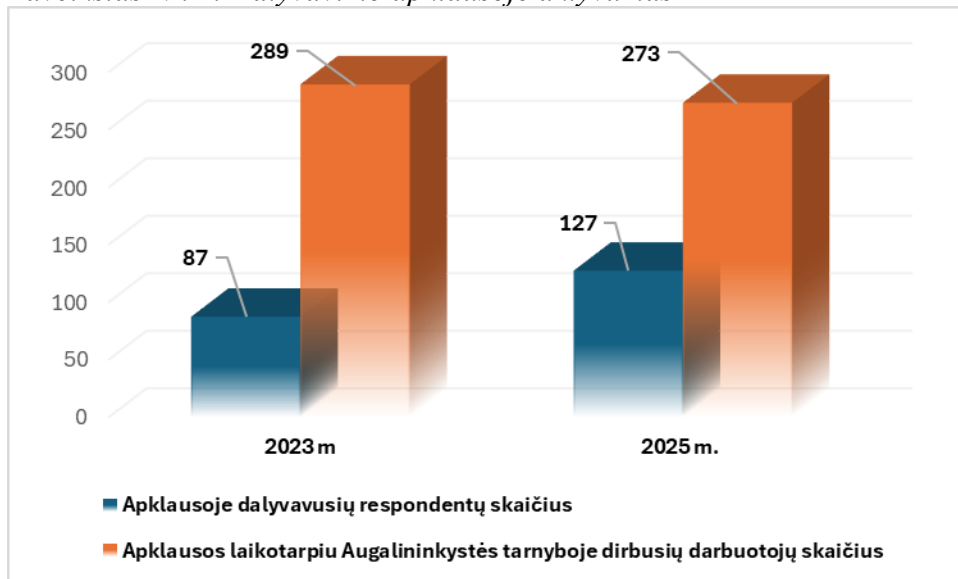
Tyrimą atliko Augalininkystės tarnybos patarėja (už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingas asmuo) Inga Šaranova.

<p>Tyrimo tikslas</p> 	<p>Įvertinti Augalininkystės tarnybos darbuotojų požiūrį į korupciją ir jos prevenciją. Šiuo tyrimu siekiama apžvelgti, kaip darbuotojai reaguoja į korupcijos apraiškas, kokios antikorupcinės priemonės yra žinomos, kaip dažnai pasitaiko korupcijos atvejų ir kokios priemonės galėtų padidinti organizacijos skaidrumą.</p>
<p>Tyrimo metodas</p> 	<p>Kiekybinis metodas – anoniminė anketa. Klausimynas sudarytas iš 14 klausimų, iš kurių 3 – atviri. Nuoroda į anketą buvo pateikta tyrimo dalyviams el. paštu. Surinkti duomenys analizuoti naudojant aprašomąją statistiką.</p>
<p>Tyrimo trukmė</p> 	<p>Apklauskos duomenys buvo renkami nuo 2025 m. rugsėjo 16 d. iki 26 d. (imtinai), tai yra anketai užpildyti buvo skirtos 9 darbo dienos.</p>
<p>Tyrimo dalyviai</p> 	<p>Tyrimo laikotarpiu užimtų pareigybių skaičius – 273. Tyrime galėjo dalyvauti visi Augalininkystės tarnybos darbuotojai, turintys tarnybinį el. paštą. Anoniminė anketa buvo pateikta 267 el. pašto adresais, užpildytų anketų gauta – 127.</p>

Apklausoje metu, iš 273 Augalininkystės tarnybos darbuotojų, anketos nuorodą gavo 267 darbuotojai, o apklausą užpildė 127 darbuotojai. Apklausoje imtis sudaro 47,5 proc. iš gavusių nuorodą ir 46,5 proc. visų Augalininkystės tarnybos darbuotojų. Galima teigti, kad darbuotojų aktyvumas buvo pakankamai geras ir vertintinas teigiamai, ypač turint omenyje, kad dalyvavimas buvo savanoriškas, be privalomo nurodymo. Be kita ko, nuoroda buvo siunčiama tik tiems darbuotojams, kurie turi tarnybinius el. paštus, tad reali pasiekiamą auditorija, nors ir nedaro didelės įtakos rezultatams, buvo 267, o ne 273 darbuotojai.

Lyginat darbuotojų dalyvavimą apklausoje su paskutiniu tokiu tyrimu, kuris Augalininkystės tarnyboje buvo atliktas 2023 m. matyti, kad 2025 m. aktyvumas buvo didesnis nei ankstesniais metais. 2023 m. apklausoje dalyvavo 30,1 proc. visų darbuotojų, 2025 m. anketas užpildė 46,5 proc. darbuotojų. Lyginat su 2023 m. apklausa, darbuotojų dalyvavimas padidėjo 16,4 procentinio punkto, kas sudaro apie 54 proc. augimą lyginant su ankstesniu augimu ir rodo reikšmingai didesnę darbuotojų įsitraukimą ir susidomėjimą, kuris vertintinas teigiamai, nes parodo ne tik augantį susidomėjimą apklausa ir tyrimo tematika, bet ir darbuotojų sąmoningumą.

Paveikslas Nr. 1. Dalyvavimo apklausoje aktyvumas

Atlikus apklausą, gauti apklausoje rezultatai parodė, kad didžiausią respondentų dalį (45 darbuotojai arba 35,4 proc. nuo visų apklausoje dalyvavusių darbuotojų) sudarė Augalininkystės tarnyboje dirbantys daugiau kaip 10 metų. Darbuotojų, kurie dirba Augalininkystės tarnyboje mažiau nei metus ir dirbantys 1-3 metų dalyvavusių skaičius pasiskirstė maždaug tolygiai. Mažiausiai aktyvūs apklausoje buvo darbuotojai, dirbantys 8-10 metų.

Paveikslas Nr. 2. Apklausoje dalyvavusių darbuotojų pasiskirstymas pagal darbo stažą.

Mažiau nei metus	32	25.2%
1-3 metus	29	22.8%
4-7 metus	15	11.8%
8-10 metų	6	4.7%
Daugiau nei 10 metų	45	35.4%
Viso atsakymų	127	

Siekiant bent minimaliai palyginti šio tyrimo rezultatus su ankstesne apklausa, šeši klausimai buvo suformuluoti beveik identišškai ankstesnės apklausos klausimams. Kaip jau buvo paminėta, paskutinis toks tyrimas buvo atliktas 2023 metais.

100 proc. apklausoje dalyvavusių darbuotojų patvirtino turintys aiškų supratimą, kad korupcija apima ne vien nusikaltimus, bet ir kitus nesąžiningo elgesio atvejus, kai siekiama naudoti darant žalą.

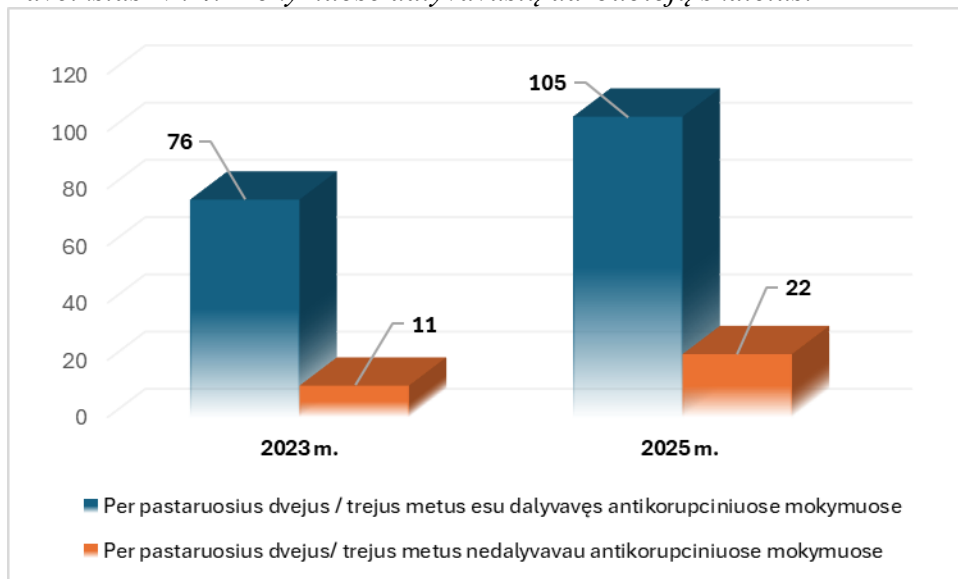
Paveikslas Nr. 3. Darbuotojai žinantys, kad korupcija, tai ne vien nusikaltimai, bet ir kitas nesąžiningas elgesys, kuriuo siekiama naudoti ir tuo pačiu padaroma žalos.

Taip	127	100%
Ne	0	0%
Viso atsakymų	127	

Gautas rezultatas, kuomet 2023 m. teigiamai atsakė 96,6 proc. darbuotojų, o 2025 m. – 100 proc. apklausoje dalyvavusių respondentų, rodo augantį darbuotojų supratimą, o visiškai darbuotojų sutarimas dėl korupcijos sampratos aiškumo vertintinas itin teigiamai ir liudija apie aukštą Augalininkystės tarnybos darbuotojų sąmoningumo lygį.

Apklausos metu respondentams tiek 2023 m., tiek 2025 m. buvo pateiktas klausimas, ar per pastaruosius dvejus / trejus metus teko dalyvauti antikorupcinio švietimo mokymuose ar kitaip susipažinti su antikorupcinio švietimo mokymų medžiaga. 2023 m. teigiamai atsakusių respondentų skaičius sudarė 87,4 proc., 2025 m. – 82,7 proc., tai yra teigiamų atsakymų kiekis sumažėjo 4,7 proc. punkto. Nors 2025 m. rezultatus galima laikyti kur kas patikimesniais dėl daug didesnio atsakomumo, tačiau vertinant tyrimo rezultatus svarbu pabrėžti, kad palyginimas atliekamas tarp skirtingų laikotarpių – 2023 m. per trejus metus, 2025 m. – dvejus metus.

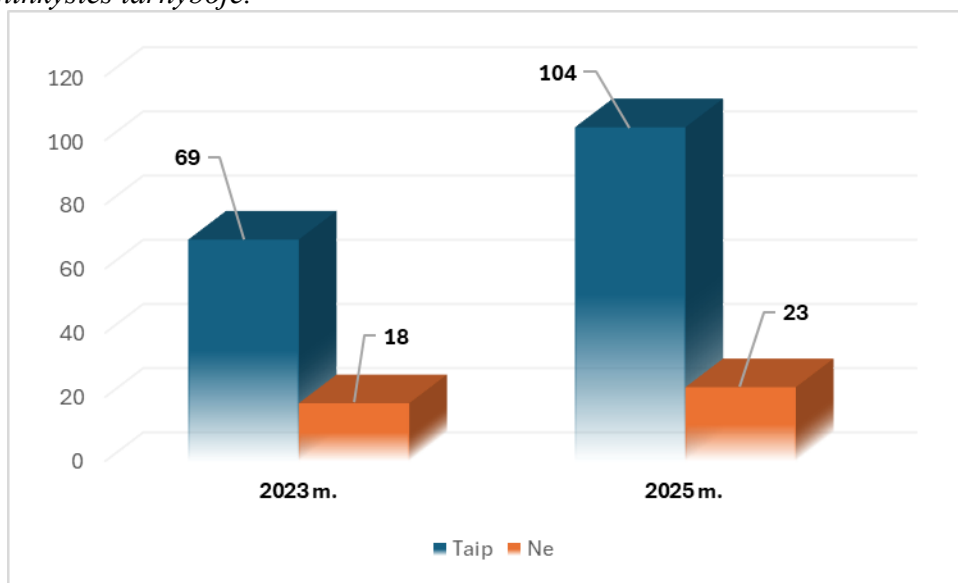
Paveikslas Nr. 4. Mokymuose dalyvavusių darbuotojų skaičius.

Nors teigiamų atsakymų dalis šiek tiek sumažėjo (4,7 proc. punkto), vertinant galutinį rezultatą darytina išvada, kad per trumpesnę laiką buvo pasiekta ne daug mažesnė darbuotojų dalyvavimo mokymuose dalis, kas leidžia teigti, kad pokytis yra teigiamas, nepaisant iš pirmo žvilgsnio neigiamo procentinio pokyčio.

Lyginant 2023 m. ir 2025 m. gautų rezultatų duomenis, kiek darbuotojams yra žinoma apie Augalininkystės tarnyboje taikomas korupcijos prevencijos priemonės, 2023 m. 79,3 proc. respondentų atsakė teigiamai, 20,7 proc. – neigiamai, atitinkamai 2025 m. teigiamus atsakymus pateikė 81,9 proc. respondentų ir 18,1 proc. – neigiamus atsakymus. Teigiamų atsakymų dalis padidėjo nuo 79,3 proc. (2023 m.) iki 81,9 proc. (2025 m.), tai yra 2,6 procentinio punkto, tuo tarpu neigiamų atsakymų dalis sumažėjo 2,6 procentinio punkto, kas rodo, kad mažesnė dalis respondentų nežino apie taikomas priemones.

Paveikslas Nr. 5. Susipažinę / girdėję apie korupcijos prevencijos priemones, taikomas Augalininkystės tarnyboje.

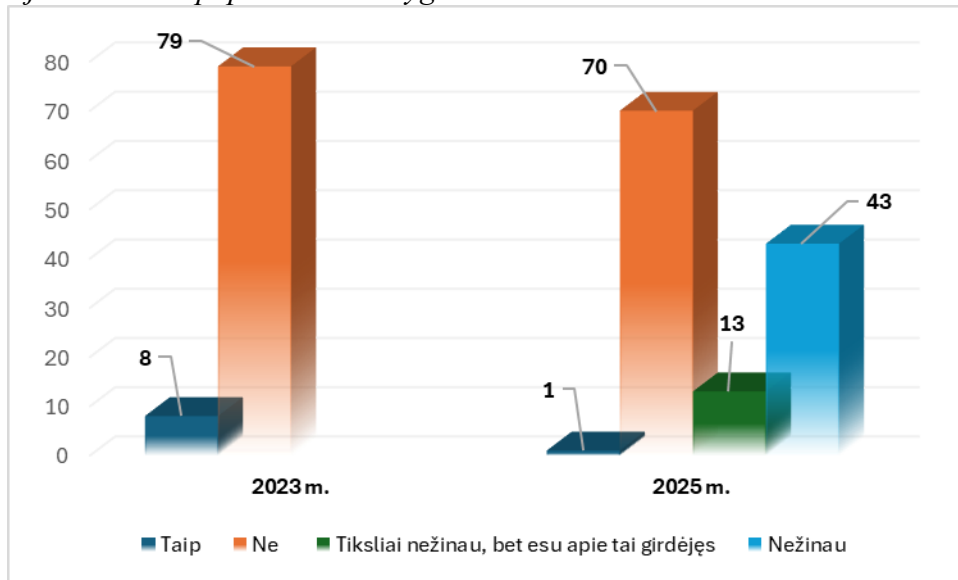

2023 m. ir 2025 m. apklausų rezultatai rodo teigiamą tendenciją didinant žinomumą apie Augalininkystės tarnyboje taikomas korupcijos prevencijos priemones, o išaugęs respondentų dalyvavimo lygis (nuo 30,1 proc. iki 46,5 proc.), teigiamų atsakymų padidėjimas ir neigiamų pamažėjimas atspindi didėjančių darbuotojų įsitraukimą ir geresnį informuotumą.

Tiek 2023 m., tiek 2025 m. Augalininkystės tarnybos darbuotojams buvo pateiktas klausimas – „Ar jų nuomone Tarnyboje yra paplitusi situacija, kuomet darbuotojams norima papildomai atsilyginti?“. 2023 m. teigiamai atsakė 9,2 proc. respondentų, 2025 m. – 0,8 proc., tai yra teigiamų atsakymų sumažėjo 8,4 procentinio punkto, tuo tarpu neigiamų atsakymų taip pat sumažėjo nuo 90,8 proc. 2023 m. iki 55,1 proc. 2025 m. Nors neigiami atsakymai dominuoja, vis dėl to jų dalis smuko, kas gali būti susiję su didesniu nežinomų atsakymų skaičiumi – 2025 m. 33,9 proc. respondentų atsakė nežinantys, o 10,2 proc. – tiksliai nežinantys, bet girdėję. Paminėtina, kad 2025 m. apklausoje atsiradusios naujos kategorijos („tiksliai nežino, bet girdėję“ ir „nežino“) leidžia giliau suprasti respondentų įsisavinimą, o nežinomų atsakymų dalis apklausoje reikšminga tuo, nes suteikia galimybę įvertinti, kiek darbuotojų neturi pakankamai informacijos ar vengia išreikšti poziciją.

Bendrai, palyginti su 2023 m., nežinomų atsiradimas rodo teigiamą pokytį – daugiau atvirumo, tačiau signalizuoja ir problemą, kuri suponuoja, jog yra būtina stiprinti darbuotojų švietimą, skatinti atvirumą ir toliau stebėti situaciją, siekiant visiškai eliminuoti tokius atvejus ir sumažinti nežinomų atsakymų dalį.

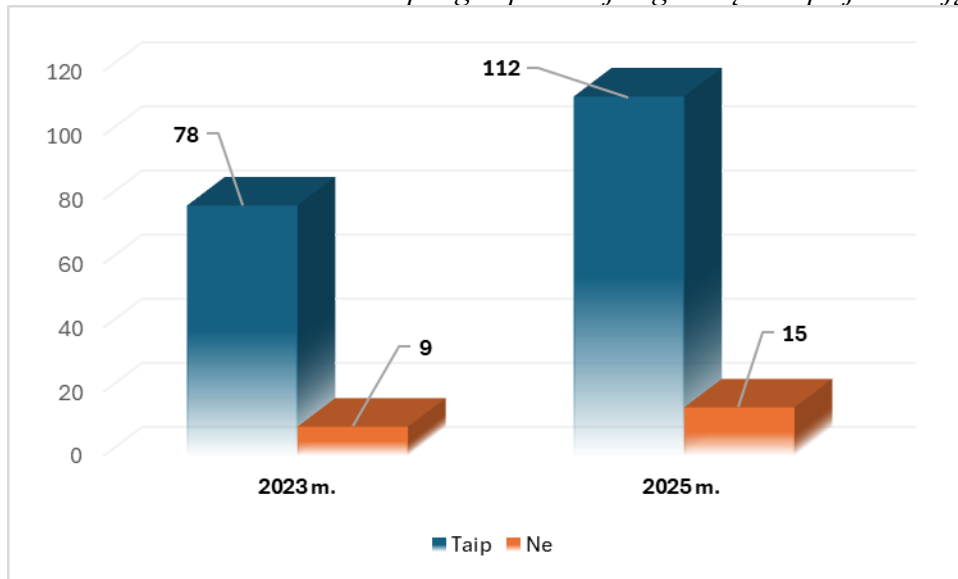
Paveikslas Nr. 6. Nuomonė apie situacijos paplitimą, kuomet Augalininkystės tarnybos darbuotojams norima papildomai atsilyginti.

Bendrai teigiamų atsakymų sumažėjimas rodo galimą pagerėjimą Tarnybos viduje, tačiau kaip jau buvo paminėta nežinomų atsakymų dalis kelia klausimų.

Remiantis 2023 m. ir 2025 m. apklausų duomenų analize, galima daryti pagrindines išvadas apie darbuotojų informuotumą, kaip elgtis pastebėjus galimą korupcijos atvejį. Respondentų, atsakiusių „taip“ (žino, kaip elgtis pastebėjus galimą korupcijos atvejį), skaičius išaugo nuo 78 (2023 m.) iki 112 (2025 m.), „ne“ atsakiusių skaičius taip pat padidėjo nuo 9 iki 15, tačiau jų dalis išlieka santykinai maža.

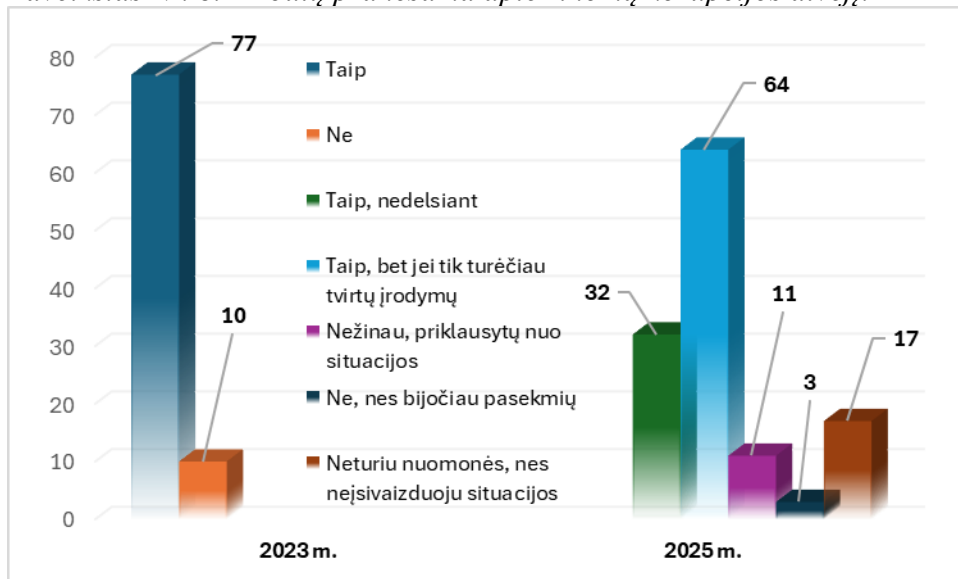
Paveikslas Nr. 7. Ar žinoma kaip elgtis pastebėjus galimą korupcijos atvejį.

Nepaisant nežymaus „taip“ procento sumažėjimo tarp dalyvavusiųjų (nuo 89,7 proc. 2023 m. iki 88,2 proc. 2025 m.) ir nežinančių dalies augimo, bendra tendencija rodo teigiamą informuotumo augimą.

Apklausoje buvo nagrinėjamas respondentų požiūris į korupcijos atvejų pranešimą. 2023 m. klausimas buvo binarinis (taip / ne), 2025 m. – su daugiau variantų, kas leidžia geriau suprasti nuomonių įvairovę. Aiškus noras pranešti (bendrai „taip“) sumažėjo nuo 88,5 proc. (2023 m.) iki 75,6 proc.(2025 m.) – skirtumas apie 13 procentinių punktų. 2023 m. dauguma respondentų buvo linkę pranešti be jokių išlygų, 2025 m. atliktos apklausos duomenimis nedelsiant praneštų tik ketvirtadalis (25,2 proc.), o pusė (50,4 proc.) reikalautų tvirtų įrodymų, kas rodo atsargesnį požiūrį. Aiškiai „ne“ atsakiusių sumažėjo nuo 11,5 proc. (2023 m.) iki 2,4 proc. (2025 m.), bet padaugėjo neapibrėžtumo (nežinau ar neturiu nuomonės) – iš viso 22,1 proc. Bendrai neigiami / neapibrėžti variantai sudaro 24,5 proc., kas viršija 2023 m. „ne“ procentą (11,5 proc.).

Paveikslas Nr. 8. Ar būtų pranešama apie žinomą korupcijos atvejį.

Bendras noras pranešti (su išlygomis) aukštas (75,6 proc.), o aiškiai atsisakančių pranešti mažai (tik 2,4 proc.), kas rodo, kad baimė pasekmių nėra dominuojanti. 2025 m. apklausa su daugiau variantų geriau atkleidžia niuansus – dauguma nori pranešti, bet atsargiai (su įrodymais). Sumažėjęs „grynas“ entuziazmas nedelsiant pranešti (nuo 88,5 proc. iki 24,5 proc.) rodo galimą nusivylimą ar didesnę skepticizmą korupcijos pranešimo mechanizmais. Padaugėjęs neapibrėžtumas (22,1 proc.) gali signalizuoti, kad respondantai jaučiasi nepakankamai informuoti arba bijo rizikos, nors tiesioginė baimė minima retai. Klausimo formulotės skirtumas galėjo perskirstyti atsakymus – 2023 m. binarinis pasirinkimas galėjo „priversti“ respondentus rinktis „taip“, o 2025 m. leido išreikšti abejones. Pokyčiai rodo brandesnį, bet atsargesnį požiūrį į korupciją. Nors darbuotojų dalyvavimas apklausoje auga, sumažėjęs aiškus „taip“ procentas gali atspindėti realias baimes ar patirtis, tačiau bendrai signalas yra teigiamas – dauguma yra linkę pranešti, jei jausis saugūs.

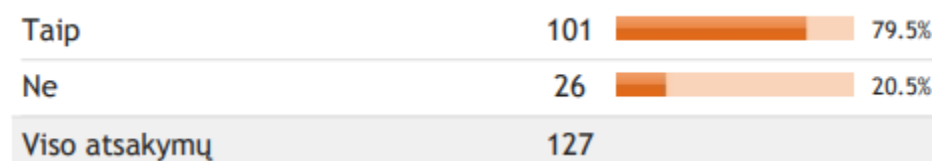
Siekiant įvertinti, kiek dėmesio Tarnyba skiria korupcijai atsparios aplinkos kūrimui, darbuotojų buvo paprašyta pateikti savo nuomonę šiuo klausimu.

Paveikslas Nr. 9. Darbuotojų nuomonė, kiek Tarnyba skiria dėmesio korupcijai atsparios aplinkos kūrimui (skaidrumo politika, mokymai, etikos kodeksai, vidinės kontrolės sistemos ir pan.)

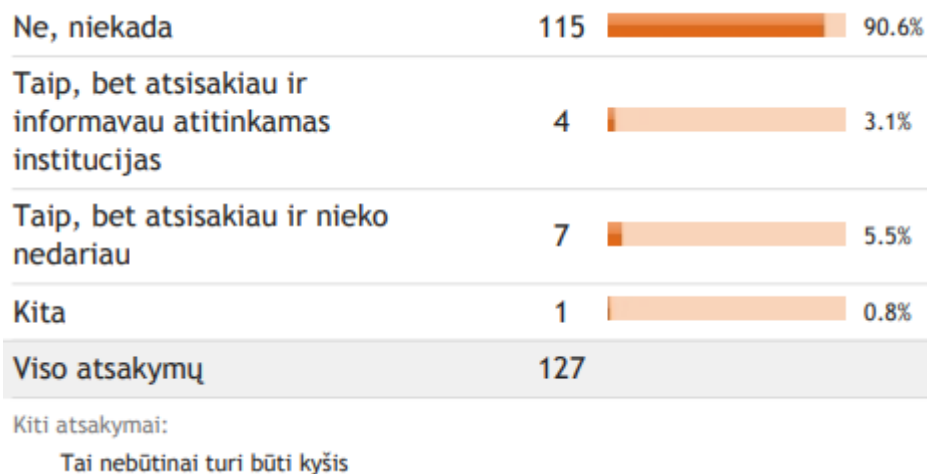
Apklaustos rezultatai rodo, kad dauguma apklaustųjų (62,2 proc.) vertina Tarnybos dėmesį korupcijai atsparios aplinkos kūrimui kaip pakankamą ar net labai didelį, kas leidžia teigti, jog Tarnybos pastangos yra vertinamos palankiai. Vis dėl to, 25,2 proc. nežinančių ir 12,6 proc. neigiamai vertinančių gali signalizuoti komunikacijos trūkumus ar nepakankamą informacijos sklaidą. Bendras darbuotojų dalyvavimo apklausoje rodiklis (46,5 proc.) yra vidutinis, tačiau rodo, kad dalis darbuotojų galbūt nėra pakankamai įtraukę arba jaučia abejingumą korupcijos prevencijos temai. Vis dėl to dauguma darbuotojų pripažįsta, kad Tarnyba skiria dėmesio korupcijai atsparios aplinkos kūrimui, o gauti rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad Tarnybos pastangos šioje srityje yra matomos ir darbuotojų vertinamos kaip reikšmingos.

Paveikslas Nr. 10. Darbuotojų žinomumas, kuris padalinys ar asmuo yra atsakingas už korupcijos prevenciją.

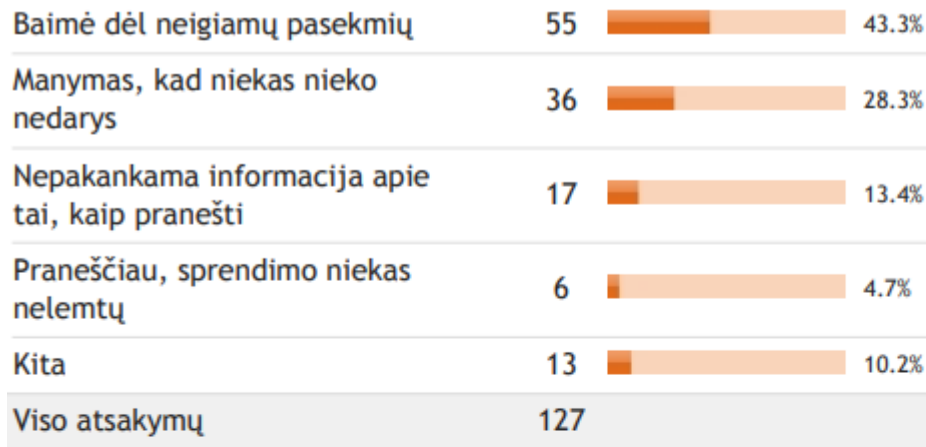
Gauti rezultatai (Lentelė Nr. 10) rodo, kad dauguma darbuotojų (79,5 proc.) yra gerai informuoti apie tai, kas Tarnyboje yra atsakingas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą, o tai yra teigiamas rodiklis, rodantis veiksmingą informacijos sklaidą šiuo klausimu. Tačiau 20,5 proc. nežinančiųjų sudaro reikšmingą dalį, kuri gali atspindėti komunikacijos spragas tam tikruose padaliniuose ar tarp tam tikrų darbuotojų grupių. Žemas bendras dalyvavimo rodiklis (46,5 proc.) taip pat rodo, kad dalis darbuotojų gali būti nepakankamai įsitraukę arba abejingi šiai temai, kas gali turėti įtakos ir informacijos apie atsakingus asmenis ar padalinius pasiekiamumui. Taip pat paminėtina, kad anoniminę anketą siuntė atsakingas asmuo su aiškiai nurodyta informacija el. pašto paraše, todėl šis faktas kelia papildomų klausimų dėl 20,5 proc. nežinančiųjų dalies. Šis kontekstas rodo, kad informacija apie atsakingą asmenį buvo lengvai prieinama bent jau per anketos siuntimo kanalą, todėl nežinančiųjų dalis gali atspindėti ne tik komunikacijos spragas, bet ir galimus dėmesio trūkumus ar informacijos ignoravimą.

Paveikslas Nr. 11 Ar kada nors buvote atsidūręs (-usi) situacijoje, kai Jums arba Jūsų kolegai buvo siūlomas kyšis ar kita neteisėta nauda atliekant darbinės funkcijas?

Gauti apklausos rezultatai rodo, jog iš viso 11 respondentų (apie 8,6 proc.) nurodė susidūrę su kyšio ar neteisėtos naudos siūlymo situacija, tačiau visi jie atsisakė, dauguma (90,6 proc.) teigė, kad tokių situacijų nepatyrė. Visi respondentai, susidūrę su kyšio ar neteisėtos naudos siūlymu, atsisakė tokio siūlymo, kas rodo aukštą darbuotojų sąmoningumą ir atsparumą korupcijai, tačiau tik 4 iš 11 (36 proc. tų, kurie susidūrė su situacija) informavo atitinkamas institucijas, o 7 (apie 64 proc.) nieko nedarė. Tai gali signalizuoti apie nepakankamą pasitikėjimą pranešimo procedūromis arba nežinojimą, kaip elgtis tokiose situacijose. Vienas respondentas nurodė, kad „tai nebūtinai turi būti kyšis“, kas gali reikšti, jog buvo susidurta su neaiškia ar netiesiogine situacija, kurios respondentas nesuvokė kaip akivaizdaus kyšio. Tai rodo galimą poreikį aiškiau apibrėžti, kas laikoma neteisėta nauda ir didinti darbuotojų supratimą apie korupcijos formas. Apibendrinant galima teigti, kad darbuotojai demonstruoja žemą toleranciją korupcijai, nes visi susidūrę su kyšio siūlymu atsisakė naudos, tačiau dalinis neveikimas po atsisakymo ir neaiškumai suvokiant korupcijos formas rodo, kad išlieka tobulintinų sričių.

Paveikslas Nr. 12. Pagrindinės priežastys, dėl kurių darbuotojai gali vengti pranešti apie korupciją.

Kiti atsakymai:

Dėl biurokratinių procesų
darbuotojų abejingumas

.

sau naudos turėjimas

nežinau kodėl turėtų vengti pranešti.

Lengviausia apsimesti, kad nieko nepastebi. tačiau dėl tokio požiūrio patys ir kritikuojam, kaip viskas blogai.

*

jei pasiūlo arbatos ar kavos, kaip tai vertinti

Visuotinė nuomonė, jog esami informavimo apie korupciją kanalai yra konfidencialūs ir apsaugo pranešėją nuo neigiamų pasekmių. Mažėjantis pasitikėjimas teisėtomis institucijomis.

Bijau, kad parnęšęs pasigailėčiau, nes prasidėtų begaliniai tyrimai ir kaltų paieška.

Neįsidėmėję informacijos kaip pranešti

Nežinau

Neturėjimas tvirtų įrodymų

Bendrai, didžioji dalis respondentų (apie 71,6 %) nurodė baimę ar pesimizmą dėl pasekmių ir veiksmų nebuvimo kaip pagrindines priežastis, o mažesnė dalis pabrėžė informacijos trūkumą ar sprendimo nebuvimą.

Daugiausia respondentų (43,3 proc.) nurodė baimę dėl neigiamų pasekmių, tai rodo, kad darbuotojai jaučia nepakankamą apsaugą pranešėjams. Antra pagal dažnumą priežastis – manymas, kad pranešimas nieko nepakeis (28,3 proc.), tai atspindi cinizmą ar patirtį, kai ankstesni pranešimai nebuvo tinkamai nagrinėjami. Kartu su panašiu variantu „pranešimas nieko nelems“ (4,7 proc.), kas sudaro apie 33 proc. atsakymų, pabrėžiantį bendrą nusivylimą sistemos atsakomybe. Trečia priežastis – nepakankama informacija apie pranešimo procedūras (13,4 proc.). Tai rodo komunikacijos spragas: darbuotojai gali norėti pranešti, bet nežino, kaip tai padaryti saugiai ir efektyviai. Ši dalis yra mažesnė, bet reikšminga, ypač atsižvelgiant į ankstesnius apklausos rezultatus, kur 20,5 proc. nežinojo atsakingo už korupcijos prevenciją asmens. Papildomi „kitų“ atsakymų komentarai atskleidžia platesnį priežasčių spektrą, o jų pasiskirstymas leidžia juos apibendrinti į kelias aiškias grupes, atspindinčias bendras darbuotojų nuostatas: baimė ir biurokratija (komentarai apie „begalinius tyrimus“, „kaltų paieškas“); nepasitikėjimas ir pesimizmas („mažėjantis pasitikėjimas teisėsaugos institucijomis“); informacijos ir sąmoningumo trūkumai („neįsidėmėję informacijos kur pranešti“, „jei pasiūlo arbatos ar kavos, kaip tai vertinti“); kultūrinės ir asmeninės priežastys (atsakymai apie „abejingumą“, „lengviausia apsimesti, kad nieko nepastebi“ ir „sau naudos turėjimą“); praktinės kliūtys („neturėjimas tvirtų įrodymų“, „nežinau“).

Respondentams vienas iš atvirų klausimų apklausoje buvo skirtas išsiaiškinti darbuotojų nuomonę apie situacijas, kai atliekant darbinės funkcijas privaloma nusišalinti. Remiantis gautais rezultatais pateiktus atsakymus būtų galima suskirstyti į pagrindines grupes:

1. Interesų konfliktas (43 respondentai, 33,9 %): atsakymai, kuriuose tiesiogiai minimas “interesų konfliktas” kaip pagrindinis nusišalinimo atvejis, įskaitant viešųjų ir privačių interesų konfliktą ar jo galimybę.

2. Giminytės / Artimi ryšiai (30 respondentų, 23,6 %): atsakymai, akcentuojantys nusišalinimą dėl ryšių su giminaičiais, artimaisiais, šeimos nariais, pažįstamais ar kitais asmeniniais santykiais (pvz.: “Kai sprendimas gali paveikti Jūsų ar artimųjų interesus.”, “jei tikrinamas asmuo yra šeimos narys ar giminaitis”, “Giminaičiai, kaimynai”).

3. Asmeninė / Finansinė nauda (5 respondentai, 3,9 %): atsakymai, susiję su asmenine nauda, žala, finansiniais interesais ar galimybe gauti atlygį / dovanas (pvz.: “Kai galimi asmeniniai interesai”, “Visais jei tik yra galimybė turėti asmeninę naudą”, “Kai nesuderinami darbiniai ir asmeniniai reikalai”).

4. Nešališkumo pažeidimas (1 respondentas, 0,8 %): atsakymas, pabrėžiantis nešališkumo principo pažeidimą ar abejones dėl objektyvumo.

5. Korupcija / Nesąžiningumas (4 respondentai, 3,1 %): atsakymai, susiję su korupcija, nesąžiningu elgesiu ar informacijos nutekiniu (pvz.: “visais, kai tai susiję su korupcija”, “elgiantis nesąžiningai”, “informacijos nutekinimas”).

6. Privatūs interesai (3 respondentai, 2,4 %): atsakymai, akcentuojantys privačius interesus be aiškaus konflikto minėjimo (pvz.: “Kai susiję su privačiais interesais, turint ryšių su susijusiais tarnybos ir su tarnybos veikla susijusiais fiziniais ir juridiniais asmenimis.”, “Jei turi ryšių su ūkio subjektu privačių interesų”, “Dėl privačių interesų”).

7. Nežino / Tuščias (29 respondentai, 22,8 %): atsakymai tušti, neaiškūs ar atsakymai, kuriuose nurodoma nežinojimas / neturėjimas nuomonės.

8. Kiti (12 respondentų, 9,4 %): atsakymai, kurie netelpa į kitas grupes (pvz.: “Visais”, “esant privatiems interesams”, “Visais atvejais kai gali būti pažeisti vieši ir privatūs interesai”).

Apklausoje dominuoja supratimas, kad nusišalinti privaloma esant interesų konfliktui (33,9 %), ypač kai jis susijęs su giminytės ar artimais ryšiais (23,6 %) bei asmenine nauda (3,9 %). Mažesnę dalis mini nešališkumą (0,8 %), korupciją (3,1 %) ar privačius interesus (2,4 %). Tačiau beveik ketvirtadalis atsakymų yra tušti ar rodo nežinojimą (22,8 %), o 9,4 % – kiti specifiniai ar neaiškūs atvejai. Bendrai, atsakymai rodo gerą bendrą suvokimą apie pagrindinius nusišalinimo principus, bet su variacijomis detalių supratime – kai kurie respondentai pateikia išsamius pavyzdžius (pvz., su pirkimais, dovanomis), o kiti – lakoniškus.

Rezultatai rodo, kad dauguma respondentų (apie 60 % aktyvių atsakymų) sieja nusišalinimą su interesų konfliktu, artimais ryšiais ir asmenine nauda, tai signalizuoja aukštą sąmoningumą korupcijos prevencijos srityje. Tačiau didelė nežinančiųjų / tuščių atsakymų dalis (22,8 %) rodo komunikacijos ir švietimo spragas – dalis darbuotojų gali nežinoti tikslių procedūrų ar atvejų, todėl rekomenduotina stiprinti mokymus apie interesų konfliktus, kad būtų sumažintos abejonės ir sustiprinta nusišalinimo praktika.

Antras atviras klausimas apklausoje buvo skirtas išsiaiškinti darbuotojų nuomonę apie galimas didžiausias korupcijos rizikas įvardinant Tarnybos veiklos sritį. Remiantis gautais rezultatais pateiktus atsakymus būtų galima suskirstyti į pagrindines grupes:

1. Nežinau / Neturiu nuomonės (41 respondentas, 32,3 %): atsakymai, kuriuose nurodoma nežinojimas, neturėjimas nuomonės ar panašus abejingumas.

2. Tuščia / Neaišku (20 respondentų, 15,7 %): tušti, brūkšniai ar neaiškūs atsakymai be turinio.

3. Patikrinimai / Kontrolė / Ūkio subjektų tikrinimai (19 respondentų, 15,0 %): atsakymai, akcentuojantys patikrinimus, kontrolę, neplaninius tikrinimus ar tiesioginį bendravimą su ūkio subjektais (pvz.: “Patikrinimų”, “Atliekant neplaninius patikrinimus”, “Atliekant patikrinimus ūkio subjektuose”).

4. Viešieji pirkimai (12 respondentų, 9,4 %): atsakymai, susiję su viešaisiais pirkimais ar bendraisiais reikalais (pvz.: “Viešųjų pirkimų”, “viešuose pirkimuose”, “Viešieji pirkimai turbūt...”).

5. Agrochemija / Augalų apsauga / Trąšos (9 respondentai, 7,1 %): atsakymai, minintys agrochemiją, augalų apsaugos produktus ar trąšas (pvz.: “Agrochemija galbūt”, “agrochemija”, “AAP ir trąšų tikrinimuose”).

6. Laboratorijos / Tyrimai (5 respondentai, 3,9 %): atsakymai, susiję su laboratorijomis, tyrimais ar mėginių priėmimu (pvz.: “Tyrimams skirtų mėginių priėmime”, “fitosanitarinėje laboratorijoje”, “...laboratoriją (sėklų/grūdų, arbitražiniuose tyrimuose...)”).

7. Pasienis / Krovinių patikrinimai (7 respondentai, 5,5 %): atsakymai, akcentuojantys pasienio kontrolę, krovinių tikrinimą ar importą / eksportą (pvz.: “regioniniai skyriai, pasienis bei valdžia”, “krovinių patikrinimai”, “Sertifikatų išdavimas, pasienio postų kontrolė”).

8. Vadovybė (5 respondentai, 3,9 %): atsakymai, minintys vadovybę ar sprendimų priėmimą (pvz.: “Vadovybėje.”, “Vadovybėje, bendraujant (bendradarbiaujant) su interesantais ar lobistais”, “Vadovybėje”).

9. Regioniniai skyriai (4 respondentai, 3,1 %): atsakymai, susiję su regioniniais skyriais ar personalu (pvz.: “regioniniai skyriai, pasienis bei valdžia”, “Regioniniuose skyriuose, finansų skyriuje”, “Regioniniuose skyriuose, vadovybėje”).

10. Visos sritys / Bet kuri sritis (6 respondentai, 4,7 %): atsakymai, nurodantys, kad rizika visose srityse ar priklauso nuo darbuotojų (pvz.: “Visos sritys gali būti pažeidžiamos priklauso nuo ten dirbančių darbuotojų atsparumo korupcijai ir gaunamo atlyginimo”, “Bet kurioje srityje ji gali būti”, “Visose”).

11. Nėra korupcijos rizikos (4 respondentai, 3,1 %): atsakymai, teigiantys, kad rizikos nėra ar jos mažėja (pvz.: “nėra”, “Nerandu tokių sričių”, “Korupcijos rizikos nėra”).

12. Kita (10 respondentų, 7,9 %): atsakymai, kurie netelpa į kitas grupes, pvz., lobistai, socialiniai partneriai, finansai, kronizmas ar bendri ryšiai su verslu (pvz.: “Kur yra ryšiai su verslu”, “Socialinių partnerių ir lobistų įtaka”, “kronizmas ir klienterizmas”).

Apibendrinant apklausoje dominuoja nežinojimas ar neturėjimas nuomonės (32,3 %), o kartu su tuščiais atsakymais tai sudaro beveik pusę (48 %). Tarp aktyvių atsakymų dažniausiai minima korupcijos rizika patikrinimų ir kontrolės srityse (15,0 %), viešuosiuose pirkimuose (9,4 %) bei agrochemijoje / augalų apsaugoje (7,1 %). Mažesnę dalis akcentuoja laboratorijas (3,9 %), pasienį (5,5 %), vadovybę (3,9 %) ir regioninius skyrius (3,1 %). Kai kurie respondentai mato riziką visose srityse (4,7 %) ar teigia, kad jos nėra (3,1 %). Atsakymai rodo variacijas – nuo konkrečių sričių (pvz., krovinių tikrinimas, leidimų išdavimas) iki bendrų veiksmų (pvz., tiesioginis kontaktas su verslu ar lobistai), bet dauguma nėra detalūs.

Pagrindinės identifikuotos rizikos sritys yra tos, kur yra tiesioginis kontaktas su ūkio subjektais ar verslu (patikrinimai, pirkimai, agrochemija), kas atitinka tipines korupcijos rizikas valstybinėse tarnybose (pvz., interesų konfliktai, kyšiai). Maža dalis mato riziką vadovybėje ar regionuose, o keli teigia, kad rizikos nėra ar ji mažėja dėl sąmoningumo didėjimo.

Galiausiai trečias atviras klausimas apklausoje buvo skirtas išsiaiškinti darbuotojų nuomonę, kokias papildomas priemones Tarnyba galėtų įgyvendinti, kad sumažintų korupcijos riziką, su galimybe pateikti pasiūlymus dėl korupcijai atsparios aplinkos kūrimo ir tobulinimo. Remiantis gautais rezultatais pateiktus atsakymus būtų galima suskirstyti į pagrindines grupes:

1. Nežino / Neturiu nuomonės / Tuščia (56 respondentai, 44,1 %): atsakymai, kuriuose nurodoma nežinojimas, neturėjimas nuomonės, negalėjimas atsakyti ar tuščios eilutės.

2. Atlyginimų didinimas (21 respondentas, 16,5 %): atsakymai, akcentuojantys atlyginimų kėlimą, koeficientus ar algas kaip pagrindinę priemonę (pvz.: “Atsižvelgti į darbuotojų atlyginimus.”, “Kelti darbuotojų atlyginimus.”, “Normalus atlyginimas, o ne minimumas”).

3. Mokymai / Švietimas / Informuotumas (18 respondentų, 14,2 %): atsakymai, siūlantys mokymus, švietimą, priminimus ar sąmoningumo kėlimą (pvz.: “Dažnesnis priminimas, mokymai”, “Švietimas ir mokymai”, “intensyvesnė mokymų programa, darbuotojų sąmoningumo kėlimo priemonės”).

4. Skaidrumas / Viešumas (10 respondentų, 7,9 %): atsakymai, pabrėžiantys skaidrumą, viešumą ar atvirumą sprendimuose (pvz.: “Skaidrumas”, “Tikriausiai, jog skaidrumas ir viešumas.”, “viešumas”).

5. Kontrolės / Procedūrų tobulinimas (7 respondentai, 5,5 %): atsakymai, siūlantys stiprinti kontrolę, procedūras, rotaciją ar atsakomybę (pvz.: “Kontrolė asmenų, bendraujančių su interesantais ar lobistais vadovų lygiu.”, “...korupcijos pažeidžiamas pareigas einančių darbuotojų rotacija”, “Tobulinti kontrolės procesus...”).

6. Vadovybės pavyzdys / Kultūros keitimas (5 respondentai, 3,9 %): atsakymai, akcentuojantys vadovybės elgesį, pavyzdį ar organizacijos kultūrą (pvz.: “Vadovaujančių asmenų tinkamas veikimas...”, “Rodyti pavyzdį nuo viršaus...”, “Skaidresnė vadovybės politika...”)

7. Techninės priemonės (2 respondentai, 1,6 %): atsakymai, siūlantys kameras ar kitas technines priemones (pvz.: “1. Body kameros 2. Vaizdo kameros...”, “Stebėjimo kameros darbo vietose”).

8. Pakankamai priemonių / Nėra poreikio (8 respondentai, 6,3 %): atsakymai, teigiantys, kad priemonių pakanka ar korupcijos nėra (pvz.: “Priemonių yra pakankamai”, “Manau viską jau gerai daro”, “Nėra mūsų tarnyboj korupcijos”).

9. Kita (7 respondentai, 5,5 %): atsakymai, kurie netelpa į kitas grupes, pvz., nepataikavimas, motyvacija, greitesni sprendimai ar platesnis kontekstas (pvz.: “Nepataikauti ūkio subjektams”, “Įdarbinti daugiau žmonių”, “Tarnyba yra mažas Lietuvos atspindys...”).

Apibendrinant, apklausoje dominuoja nežinojimas ar neturėjimas nuomonės (44,1 %), o kartu su tuščiais atsakymais tai rodo žemą darbuotojų įsitraukimą ar informuotumą. Tarp aktyvių pasiūlymų dažniausiai minima atlyginimų didinimas (16,5 %), kaip būdas padidinti lojalumą ir sumažinti korupcijos motyvaciją, bei mokymai / švietimas (14,2 %), siekiant kelti sąmoningumą. Mažesnė dalis siūlo stiprinti skaidrumą (7,9 %), procedūras (5,5 %) ar vadovybės pavyzdį (3,9 %). Techninės priemonės (pvz., kameros) minima retai (1,6 %), o 6,3 % mano, kad priemonių pakanka. Atsakymai rodo variacijas – nuo praktinių (mokymai, kameros) iki sisteminių (atlyginimai, rotacija), bet dauguma nėra detalūs.

Apibendrinti rezultatai ir išvados

Remiantis visais apklausos rezultatais, darbuotojų tolerancija korupcijai yra žema tiesioginė, bet vidutinė netiesioginė. Tiesioginė tolerancija yra žema, nes 90,6 proc. respondentų nesucidūrė su kyšio siūlymu, o visi susidūrę (8,7 proc.) atsisakė naudoti, kas rodo aukštą asmeninį sąmoningumą ir atsparumą korupcijai. Be to, respondentai gerai supranta nusišalinimo atvejus (pvz., interesų konfliktas, giminytė), o 62,2 proc. teigiamai vertina Tarnybos dėmesį prevencijai.

Tačiau netiesioginė tolerancija yra vidutinė dėl pasyvumo ir spragų: tik 36 proc. susidūrusių su kyšio siūlymu pranešė institucijoms, o vengimo priežastys – baimė, pesimizmas ir informacijos trūkumas – rodo, kad darbuotojai, nors ir atsisako korupcijos, nesiryžta aktyviai kovoti, taip netiesiogiai toleruodami jos egzistavimą. Siekiant stiprinti pranešėjų apsaugos kultūrą, rekomenduojami mokymai apie pranešėjų apsaugą, kurie aiškiai komunikuotų apsaugos mechanizmus, procedūras, spręstų baimę ir pesimizmą, skatintų pranešimų kultūrą ir mažintų netiesioginę toleranciją korupcijai, tokiu būdu sustiprindami Tarnybos atsparumą.

Gauti duomenys leidžia daryti išvadą, kad dauguma darbuotojų (62,2 proc.) gerai vertina Tarnybos pastangas kurti korupcijai atsparią aplinką, kas suteikia pagrindą tolesniems sprendimams šios krypties stiprinimui. Be kita ko, apklausos rezultatai taip pat atskleidė, kad Tarnybos vykdomos korupcijos prevencinės priemonės dalies darbuotojų lieka neįvertintos, 25,2 proc. nežino ir 12,6 proc. neigiamai vertina Tarnybos skiriamą dėmesį korupcijai atsparios aplinkos kūrimui, kas gali signalizuoti komunikacijos trūkumus ar nepakankamą informacijos sklaidą. Nepaisant 2023 m. ir 2025 m. apklausų rezultatų, kurie rodo teigiamą tendenciją didinant žinomumą apie Augininkystės tarnyboje taikomas korupcijos prevencijos priemones, siekiant išvengti nežinomumo, taip pat sustiprinti antikorupcijos priemones ir jų matomumą, rekomenduojama aktyvinti pranešimų sistemą, didinti darbuotojų informuotumą, taip pat nustatyti naujų darbuotojų supažindinimo su taikomomis priemonėmis tvarką.

Bendrai aktyvumas apklausoje 2025 m. (46,5 proc.) buvo didesnis nei ankstesniais 2023 m. (30,1 proc.) ir yra vertintinas teigiamai, nes parodo darbuotojų sąmoningumą. Nepaisant to, kad žemas dalyvavimo rodiklis (46,5 proc.) riboja rezultatų reprezentatyvumą – bendrai tolerancija korupcijai yra žema, todėl svarbu toliau ją mažinti stiprinant komunikaciją ir švietimą. Atsižvelgiant į tai,

rekomenduojama stiprinti pranešimų kultūrą (anonimiškumas, apsauga), reguliariai organizuoti mokymus apie korupcijos formas ir procedūras, didinti skaidrumą ir stebėti pokyčius per pakartotines apklausas.

Patarėja

Inga Šaranova